

میدهم پس گفتگوی چه داریم اگر باید بحساب آنها رسیدگی کنیم که حساب آنها معلوم است باید مجلس یکرورش را مصروف اصلاحات اساسی ژاندارمری بکنند مثل اینکه تصور فرموده اند که بنده مخالف هستم با اصلاح ژاندارمری عرض میکنم ما نمیتوانیم در این جا بنشینیم مذاکره کنیم که باید حقوق عقب افتاده آنها را بدهند البته اینوظیفه دولت است که اول پولی که برای او پیدا میشود حقوق نظمی و ژاندارمری را میدهد و ابتدا نباید تأخیر بیفتد و بنده خیلی هم باین مسئله اهمیت میدهم.

رئیس - بنده آقای حاج شیخ اسدالله را مفاهم میکنم باینکه قانون بیست و سوم جوزاه نور لغو نشده است اگر مجلس صلاح میداند برای رساندن پول ژاندارمری یک ترتیبی بدهد باید بموجب رأی باشد اینست که بعضی از آقایان نمایندگان مقصودشان اینست که دراین خصوص مذاکره بشود و قراری داده شود

حاج شیخ اسدالله - این ترتیب را بنده تصدیق میکنم

رئیس - پس حالا دیگر مخالفی نیست جلسه روز چهارشنبه دو ساعت بغروب مانده و مذاکره در خصوص ژاندارمری و نظمی خواهد بود بعضی چیزهای دیگر هم هست که باید عرض کنم انتخاب یک نفر بجای آقای مشیرالدوله در کمیسیون خارجه و هدلیه در کمیسیون محاسبات خزانه داری و انتخاب یکک نفر بجای آقای ذکاءالملک در کمیسیون خارجه و بودجه و هدلیه و محاسبات خزانه داری و کمیسیون تجدید نظر در نظامنامه داخلی و انتخاب یکک نفر بجای آقای عمادالسلطنه در کمیسیون داخله که ایشانرا در سه کمیسیون انتخاب کرده بودند و با نظامنامه موافقت نداشت انتخاب یکک نفر بجای دکتر اسمعیل خان از برای کمیسیون معارف (مجلس نیم ساعت قبل از غروب ختم گردید)

جلسه ۱۸

**صورت مشروح مجلس روز چهارشنبه
سلیخ شهر ربیع الثانیه ۱۳۳۳**

مجلس تقریباً یکساعت و نیم قبل از غروب در تحت ریاست آقای مؤتلف الملک تشکیل و صورت مجلس روز یکشنبه ۲۷ قرائت گردید .

غائب بدون اجازه . آقای حاج امام جمعه . غائب با اجازه . آقای ارباب کیخسرو - آقای ناصرالاسلام .

رئیس - در صورت مجلس مخالفی هست یا نیست (اظهاری نشد) ملاحظاتی نیست صورت مجلس تصویب شد .

قبل از آنکه داخل بشویم در دستور دو فقره مطلب مختصر راجع بدو نفر از نمایندگان است راپورتی راجع باقای مشارالدوله که در جلسه قبل قرائت شد طبع و توزیع شده است مخالف گویا آقای حاج شیخ اسدالله بودند .

حاج شیخ اسدالله - بنده یک نظریاتی در انتخابات فارس قبلا داشتم ولی چون مجلس تصویب کرده بنده در این موضوع دیگر نمیتوانم عرض بکنم .

رئیس - دیگر مخالفی نیست - آقایانی که

نمایندگی آقای مشارالدوله را تصویب میکنند قیام نمایند (عده کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد راپورت شعبه ششم راجع بنمایندگی آقای شیخ یوسف قرائت میشود (راپورت مزبور بمضمون ذیل قرائت شد)

شعبه ششم در تاریخ یکشنبه ۲۷ و ۲۸ شنبه ۲۹ ربیع الثانی در تحت ریاست آقای دکتر حسینقلی خان منعقد و باعتبار نامه آقای حاج شیخ یوسف نماینده شیراز رسیدگی نمود جریان انتخاب شیراز در نهایت صحت و مطابق با قانون بوده فقط دو فقره شکایت یکی اعلان جای دیگری تلگرافی شکایت از مخبرالسلطنه در اعمال نفوذ ایشان در امر انتخابات بود شعبه ششم چون موضوع و مستند صحیحی در شکایات ندید و در مقابل هم تلگراف رضایت از صحت انتخابات از محترمین شیراز رسیده بود انتخاب آقای حاج شیخ یوسف را که با اکثریت ۴۲۶۸ رأی از ۸۹۸۹ رأی دهندگان منتخب شده اند تصویب می نماید .

رئیس - راجع با انتخاب آقای حاج شیخ یوسف از شیراز مخالفی هست (مخالفی نشد) آقایانی که نمایندگی ایشان را تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد - دستور امروز اولاراجع است بمذاکرات در باب حقوق ژاندارمری و پلیس

رئیس الوزراء - سردار مقتدر را بسمت

معاونت وزارت جنگ بمجلس مقدس معرفی مینمایم **وزیر داخله** - در جلسه گذشته آقای رئیس -

الوزراء خاطر محترم آقایان نمایندگان را در ضمن روش کابینه و سیاست داخلی اجمالاً مستعرض داشتند که کابینه حاضر در ضمن اقداماتی که در نظر دارد و اصلاحاتی که خواهد کرد بیشتر متوجه است بدو امر یکی مالیه و دیگری امنیه در باب مالیه بطوری که خاطر آقایان مسبوق است لوابیعی نوشته شده و حاضر است و پیشنهاد خواهد شد و آن از موضوع مذاکره بنده خارج است - در باب امنیه بنا بود که در جلسه امروز برای رفع نگرانی آقایان از بابت حقوق عقب افتاده ژاندارمری و پلیس مذاکره شود و برای مزید اطمینان خاطر آقایان عرض میکنم که حقوق عقب افتاده ژاندارمری تا آخر برج حوت معادل است سیصد و بیست و پنج هزار تومان و حقوق عقب افتاده پلیس معادل بانود و سه هزار تومان بعلاوه ده هزار تومان که باید بآن عده که بآذربایجان خواهند رفت پرداخته شود از این سیصد و بیست و پنج هزار تومان در این دوروزه دو فقره حواله بتصویب هیئت دولت بخرانه داری حواله شد یعنی دوست هزار تومان از بابت ثلث مالیات سنه آتی و ولایاتی که هنوز وصول نشده و آنجا ها شعب ژاندارمری موجود است حواله شد و یکصد و بیست و پنج هزار تومان هم از بابت مالیات عقب افتاده محلهاییکه در آن محلهای باقی مانده است حواله شد و ترتیب حواله هم طوری داده شده که اسباب اطمینان و رضایت ژاندارمری گردید - پلیس بیست هزار تومان تقدماً بعلاوه ده هزار تومان برای قسمتی که بآذربایجان تخصیص داده شده پرداخته شده - و برای اینکه حقوق عقب افتاده امنیه و پلیس کاملاً پرداخته شود

از يك محل مطمئن قرارداد شده روزی هزار تومان بآنها داده شود و باین ترتیب در دو ماه چند روز حقوقی که آنها از بابت پارس تیل طلب دارند تمام خواهد شد در باب حقوق آتی ژاندارمری هم که تقریباً معادل است بادو کرور و نیم عایدات تجدید تریاک و رسومات کاملاً برای حقوق ژاندارمری تخصیص داده شد است بدون اینکه دیناری بجای دیگر حواله شود چون کفیل خزانه داری عایدات این دو محل را بیشتر از دو کرور پیش بینی نمیکند پس باین طریق تقریباً نیم کرور از بابت حقوق آتی ژاندارمری تا آخر سال آتی بی محل میماند و این قسمت از اول عایداتی که دولت باید جدیداً تهیه کند یا از مالیات قدیم از آنصندوق پرداخته خواهد شد - همینطور است حقوق آتی پلیس که تقریباً ماهی سی هزار تومان است این قسمت هم از منابع عایدات پرداخته خواهد شد چه از عایداتی که حالیه از قدیم موجود است یا از عایداتی که جدیداً تدارک خواهد شد پرداخته میشود (اغلب نمایندگان تحسین کردند)

سليمان ميرزا - بنده پس از اظهارات آقای وزیر داخله میتوانم از آقایان وزراء از طرف خودم و آقایان و کلاه و عوموم مولکین خودم از این جدیت و اقدامات سریمی که در این مدت قلیل فرموده اند و وسایل امنیت مملکت را از حثت مالیه راحت و آسوده کردند نهایت تشکر را تقدیم میدارم (جمعی گفتند صحیح است) و پس از عرض تشکر از اینکه در این مدت قلیل توانسته اند ما را از حساب گذشته ژاندارمری آسوده بفرمایند و یک پول صحیحی از برای پرداخت حساب عقب افتاده آنها معین فرمودند و یک قسمتی را حواله فرموده اند و یک محلی را معین فرموده اند که خیلی نقد و سریع الوصول است هر چند آقای وزیر داخله فرمودند فکری هم از برای حقوق ترتیبات آتی ژاندارمری فرموده اند و یک مختصر کسری هم که دارد محلهائی تهیه خواهد شد که بالمره خیال مجلس و وزراء راحت باشد همین قدر میخواهم یادآوری کنم که نظر آقایان و کلاه محدود باین نیست که همین تشکیلات که فعلاً موجود است کافی است و یقین دارم نظر هیئت وزراء هم محدود باین نیست که همین تشکیلاتی که امروز از ژاندارمری و نظمی داریم فقط همین را نگاهداریم بلکه آمال و آرزوی همه این است که این تشکیلات را وسعت بدهیم همینطور که بواسطه نظمی طهران کاز این امنیت استفاده میکنند سایر اهالی مملکت هم از تشکیلات نظمی و جلب امنیت استفاده نمایند اهالی سایر ولایات هم همه اهل این مملکت هستند باید ترتیبی فراهم شود که همه آنها از تأسیس نظمی و ژاندارمری یعنی نقاطیکه ژاندارمری در آنجا موجود نیست اداره ژاندارمری تأسیس شود و مردم استفاده نمایند

مثلاً بنده خیلی متأسفم از اینکه در این اواخر ژاندارمری کرمان منحل شد و خیلی خوشوقت میشدم اگر آقایان وزراء با آن جدیتی که برای حساب عقب افتاده ژاندارمری فرموده اند یک سعی و جدیتی هم میفرمودند که لافل ژاندارمری کرمان مجدداً برقرار میشد و یک ترتیبات امید بخشی فکر می کردند که در بعضی نقاط که ژاندارمری یا نظمی تأسیس نشده

است تأسیس شود تا سایر نقاط هم از حیث امنیت همه بطور تساوی بهره مند شوند و استفاده کنند

وزیر داخله - چون موضوع مذاکره امروز حقوق عقب افتاده ژاندارمری و پلیس کتا امروز عقب افتاده و همچنین حقوق آتیه آنها است ولی در خصوص اصلاحات مملکت مخصوصاً نظر دولت متوجه خواهد بود که ترتیبی بدهد و وسائل توسعه امنیه را فراهم کند و خاطر آقایان را از این بابت آسوده نگاهدارد البته در ضمن اصلاحاتیکه در نظر است توسعه ژاندارمری و پلیس را هم بطوری که مالیه مملکت اجازه بدهد یا تأسیس عیادت جدید در نظر گرفته اند (بعضی تصدیق کردند)

حاج شیخ اسدالله - بعد از تشکراتی که از طرف آقایان نمایندگان نسبت به هیئت دولت راجع به حقوق عقب افتاده ژاندارمری و نظمی و تأمین آنکه نسبت بآتیه داده شده است اظهار شد بنده عرض میکنم و تشکرات خودم را هم تقدیم میکنم لیکن در خصوص این مطلب که يك معنی برای حقوق اداره ژاندارمری معین کرده اند نظریاتی دارم و نظریات خودم را در این موضوع عرض نمیکنم و موافقت میکنم با آقایان وزراء برای خاطر اینکه مملکت ما يك امنیتی بواسطه این قوه که امروزه در مملکت داریم پیدا کرده چه امنیت داخلی شهر ها چه خارج شهرها فقط قوه که ما را امروز خوشوقت و امید وار دارد فقط همین قوه است که نظمی و امنیه باشد و واقعاً جای تشکر هم هست که تابعال خلی خوب امتحان دادند ولی این نکته را هم میخواهم با آقایان وزراء یادآوری کنم تا زمانی که این اختیارات باین آقایانیکه امروزه در سر کار هستند باقی باشد این قانون ۲۳ جوزا بهمین حال باقی باشد هر روز دچار اشکالات خواهند بود چرا ؟ برای اینکه اگر دولت بخواهد این محل را که با اداره ژاندارمری اختصاص داده است تفویض بحدود آن اداره بکنند این خلاف مرکزیت است و نمی توان از خزانه دولت موضوع کرد ؛ يك محلی را بدست خود اداره ژاندارمری یا نظمی داد که خودش مأمور وصول آنچه باشد به مصارف برساند باید بخزانه دولت بمصرف ژاندارمری برسد و الا باین ترتیب که الان هست و اختیاراتی که آقایان دارنده روزه این اشکالات باقی هست چرا ؟ برای اینکه آنچه مشهود است و شاید واقعیت هم داشته باشد و بنده هم شخصاً اطلاعاتی دارم آقای کفیل خزانه داری و سایر رفقای با اداره ژاندارمری اساساً و بالسویه خصوصاً مخالفت میکنند و با این مخالفت و ضدیت که اظهار می کنند در موقع پرداخت این وجه هر روز اشکال تراشی میکنند يك نظارتی و يك تقیض هم که دولت در این باب ندارد که بدانند چه وصول میشود و نه بیک صورتی میدهد و با وجود وجوهی که دولت در بارش تیل داشته است و يك تلی که دولت از بابت سال آینده تصمیم کرده است و دریافت کرده اند و تقریباً سی کرور میشود همه روزه از طرف خزانه داری شنیده میشود که پول نیست با اینکه میدانیم مصارف این وجه چند فقره معین است یکی فروض دولت است یکی فراغتخانه یکی اداره ژاندارمری

یکی سایر ادارات یکی مخارج فوق العاده هم که در این سه بارش تیل از برای دولت اتفاق نیافتاده است که بگوئیم این پولها بآن مصرف رسیده مصرف این وجوه را که از مالیات مستقیم و غیر مستقیم دولت بوده و يك ثلث هم از بابت سنه آتیه دریافت داشته و آنهم تقریباً سه کرور میشود و بنده می توانم بانگشت بشمارم داخل در جزئیات نمی شوم حقوق اداره ژاندارمری گفته میشود سه چهار ماه عقب افتاده اند همینطور سایر ادارات حقوق عدلیه هفت ماه عقب افتاده و وزارت داخله بمداز آنکه دو ماهشان را داده اند باز چهار ماه عقب افتاده دارند سایر ادارات بهمین حال است میخواهم بدانیم که این سی کرور بکی رسیده که آقایان میفرمایند پول نیست يك تقیض هم که در کار نیست صورتی هم از آنها بخواهند يك صورتی دست و پا شکسته میدهند که نه سرش معلوم است نه آخرش هیچ سر و ته مرتبی ندارد صورت جمع بخواهند میگویند نداریم باین صورت سر و ته شکسته میدهند اصلاحات مالیه بلکه سایر اصلاحات تماماً فرع بر این است که این قانون برداشته شود و در تحت نظارت دولت باشد هر گاه در تحت نظر دولت آمد این محل یا محل دیگر از هر محلی که سریع الوصول تر است دولت میتواند بصرف امنیت برساند و باین حال و با بودن این قانون بنده گمان میکنم دولت هیچوقت نمیتواند موفق باین اصلاحات بشود اگر بهمین حال باقی باشد می بینم یکرورزی را که میگویند پول نیست و اداره تعدید شما کار نکرده و آنچه هم وصول شده بمصرف اداری رسیده باز هم از آقایان وزراء خواهش میکنم که نظر خودشان را معطوف دارند که قانون ۲۳ جوزا را بردارند و تشکیلات وزارت مالیه را که هیئت دولت گذشته بمجلس پیشنهاد کرده اند اگر نظریاتی در آن دارند نظریات خودشان را بفرمایند که اصل اصلاحات و اصول مطلب همین است زیرا که اگر مالیه اصلاح شد تمام مطالب اصلاح شدنی است و الا فلا .

سر دارم عظیم - بنده در اصل موضوع چندان عرض ندارم زیرا که اصل موضوع پرداخت حقوق ژاندارمری است همان طور که آقای وزیر داخله بیان کردند این مقصود حاصل شده است و از طرف آقایان نمایندگان اظهار تشکر شد دیگر بنده لازم نمیدانم که داخل جزئیات شوم ولی لازم میدانم یاد آوری کنم که نسخ قانون ۲۳ جوزا با تأدییه حقوق ژاندارمری چندان مربوط نیست و تمام نمایندگان محترم مسبقاً آقای رئیس الوزراء لایحه که قانون ۲۳ جوزا را نسخ خواهد کرد تهیه کرده اند و حاضر است اگر آقایان اجازه بدهند عرض این که این حرفها را بزین خوب است لایحه را بخواهند .

رئیس الوزراء - مطالعات چند روزه هیئت وزراء در امور مالیه مدلل داشت و ثابت نمود که مالیه ما در حالت اسفناکی است و همین مطالب ثابت میکنند که برای ما يك اقدامات مؤثری لازم است ببارت اخی اگر ما بخواهیم منتظر بشویم که به ترتیب هادی اقدام بشود شاید يك چند وقتی بگذرد و حالت مالیه اسفناک تر از حالت حالیه بشود

لذا هیئت دولت همچو صبح میداند که منتظر نوشتن قانون تشکیلات اساسی وزارت مالیه نشده همین امروز لایحه به مجلس پیشنهاد کند که بموجب آن قانون ۲۳ جوزا نسخ و يك کمیسیون در وزارت مالیه تشکیل شود برای نظارت در وصول و یصل کلیه جوهات دولتی و تقیضات لازمه در کلیه عملیات مالی و مطابقه کردن کلیه حوالجات دولت با بودجه های معمولی وزارت خانه ها بنده داخل در جزئیات مسئله حدود آن کمیسیون نمی شوم زیرا که آن لایحه خوانده خواهد شد ولی بطور مفصلا این چند اکلله لازم دانستم عرض کنم باز هم عرض میکنم که بقده هیئت دولت این اقدام اعلی درجه فوریت را دارد این پیشنهادی که شده جهات عدلیه دارد و یکی از جهاتش که البته به نمایندگان بخوبی واضح و مبرهن است اینست که هیئت دولت و مجلس مقدس شورای ملی از وضع حقیقی اوضاع مالیه مطلع شود و بنظر بنده این اولین اقدامی است که لازم است برای اصلاح مالیه مملکت برداشته شود مسلم است با این قدم تمام کارها درست نخواهد شد این فقط اولین قدم است قدمهای دیگر هم بمداز این باید برداشته شود با رعایت الایه فالایه و امیدوارم که نمایندگان محترم بمقاصد دولت همراهی بکنند که این لایحه بطور فوری در ظرف امروز یا امشب از مجلس شورای ملی بگذرد و بموقع اجرا گذارده شود

(آقای وزیر مالیه لایحه مزبوره را به مضمون ذیل قرائت نمودند)

بتاریخ ۲۶ حوت - مجلس شورای ملی کابینه حاضر پس از ورود در عملیات از اطلاعاتی که در همین چند روزه حاصل کردند و اموری که بآن برخوردند قطع نمودند براین که نسخ قانون بیست و سوم جوزا که یکی از فوائد آن امکان نظارت و احاطه هیئت دولت بر امور مالیه است نهایت ضرورت و فوریت را دارد و چون مجلس مقدس شورای ملی اساساً نسخ قانون مزبور را تجویز نموده است هیئت وزراء بدون این که در ذکر دلائل و جهات نسخ آن قانون داخل بشود بموجب این لایحه که تقدیم مجلس مقدس میگردد نسخ آنرا تقاضا مینماید ولی چون مادام که تشکیلات اساسی وزارت مالیه بموجب قوانین مصوبه مرتب و مقرر نشده ناچار باید ترتیبات موجوده دوائر مالیه بحالت حاضر باقی بوده تا جریان امور مالیه دچار تعویق و اختلال نشود برای این که بهیچ وجه از نسخ قانون (۲۳) جوزا احتمال و تصور افراط و تفریط در امور مالیه نرود و ضمناً نظارت و تقیض دولت و مجلس مقدس شورای ملی دو امور مزبور مسلم و محل اطمینان باشد مقارن نسخ قانون مزبور دولت تشکیل کمیسیونی برای حصول مقاصد فوق لازم دانسته و نظر بصالح مذکور مواد ذیل را پیشنهاد مجلس شورای ملی نموده فوریت تصویب آن نیز از مقام مقنن تقاضا میشود

ماده اول - قانون (۲۳) جوزا ۱۳۲۹ از تاریخ ذیل نسخ شده و تمام ادارات موجوده وزارت مالیه از خزانه داری و غیره در تحت ریاست مستقیم وزیر مالیه خواهد بود

ماده دوم - مادامیکه لایحه تشکیلات اساسی وزارت مالیه از مجلس شورای ملی نگذشته و بموقع اجرا گذارده نشده است کمیسیونی مرکب از سه نفر

در وزارت مالیه در تحت ریاست وزیر مالیه و در غیاب او در تحت ریاست نایب رئیس که از میان خودشان انتخاب خواهند کرد تشکیل خواهد شد و اعضاء کمیسیون مزبور را مجلس مقدس شورای ملی از میان ده نفر اشخاص که دولت پیشنهاد میکند انتخاب خواهند کرد .

ماده سوم - کمیسیون مذکور در ماده قبل بوصول و ایصال و جوهات دولتی نظارت داشته و تقیضات لازم را در ادارات مالیه بعمل خواهد آورد و تقمیر حوالجات مصوبه کمیسیون از حیث اهمیت یا فوریت موقوف بتصویب هیئت وزراء است

ماده چهارم - کمیسیون مذکور هفته یکبار صورتی از کلیه وجوهات نقدی خزانه توسط وزیر مالیه بمجلس شورای ملی تقدیم میکند

ماده پنجم - کمیسیون مذکور از روز اجرای قانون تشکیلات اساسی وزارت مالیه منحل خواهد شد

رئیس الوزراء - هیئت دولت تقاضای فوریت می کنند ؟

رئیس الوزراء - در باب فوریت آقایان اظهاراتی دارند (اظهاراتی نشد) اظهاری نیست

رأی میگیریم فوریت لایحه آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (عده کثیری قیام نمودند) تصویب شد لایحه باید برود بکمیسیون

رئیس الوزراء - خیر بنده خواهش میکنم که همین امروز در مجلس مقدس مذاکره کنند و تمام شود (جمعی گفتند صحیح است)

محل الدوله - گمان نمی کنم هیچ کاری لازم تر از این بود که هیئت دولت پیشنهاد کرده است که مطابق با احساسات تمام مردم و و کلاست و بنده هم تصور میکنم که بهترین کارها اینست که این لایحه فوریت از مجلس بگذرد ولی چون بنده مخیر کمیسیون قوانین مالیه هستم تقاضا میکنم که مسامت اجازه تنفس داده شود و این لایحه در کمیسیون يك نظر فوری بشود و آقایان نمایندگان هم تبادل افکاری بکنند بمداز تنفس در موقعبیکه بمجلس می آید بزودی بگذرد و تصویب بشود

رئیس - آنستله که تقاضا شد با این که میفرمائید منافات ندارد زیرا اگر فقط کفایت بشود بهمان رأی که فوریت داده شد ممکن است باز ۳ چهار روز در کمیسیون بماند ولی اگر رأی میدهد در همین امشب از مجلس بگذرد و در ظرف امشب اینکار تمام شود ممکن است بعد یکساعت بروی کمیسیون وملاحظه بکنید .

حاج شیخ اسدالله - بنده تصور میکنم چون این لایحه بکمیسیون نرفته مخیر کمیسیون نمیتواند این تقاضا را کند اگر بکمیسیون رفته بود و از کمیسیون برگشته بود می توانست تقاضا کند استعدا کند که تانیاً بکمیسیون برود بمداز آنکه هیئت دولت تقاضای فوریت میکند و می گویند باید بفوریت از مجلس بگذرد و تمام آقایان هم همین تقاضا را میکنند که امروز این مطلب قطع شود

و بکمیسیون قوانین مالیه نرود مخیر نمی تواند این تقاضا را بکند اگر تقاضا می کند فقط یکساعت در خارج مجلس هیئت ها بروند مشاوره میکنند

بنده فئدهام این است آنچه بزرگ میخوانند در این مذاکره کنند در همین جا مذاکره کنند و مجلس امروز خانه باینکار بنده

رئیس - عجلتاً باید رأی بگیریم که خود مجلس باینکار رسیدگی بکند یا برود بکمیسیون در این باب که خود مجلس رسیدگی بکنند مخالفی هست ؟ (اظهار نشد) خاطر آقایان نمایندگان را متوجه میکنم به قسمت اخیر ماده ۲۶ نظامنامه داخلی که می گوید بمداز آنکه بفوریت رأی داده شد می توانند رأی بدهند که خود مجلس بآن لایحه رسیدگی کند آقایانی که این مطلب را تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد مذاکرات در کلیات است در کلیات ایراداتی هست یا نیست ؟

سلیمان میرزا - با وجودیکه بنده کاملاً موافق هستم که باید همین امروز این لایحه از مجلس بگذرد ولی برای اینکه و کلاستادل فکری بکنند همانطوریکه سابق عرض شد خوب است یکساعت تنفس داده شود و يك تبادل فکری هم بکنند و يك نظر روشنی حاصل شود بعد مذاکره کنند و همین امشب بزودی این مسئله بگذرد .

رئیس - راجع باین مطلب مخالفی هست ؟ (اظهاری نشد) آقایانیکه تصویب میکنند یکساعت برود بکمیسیون قیام نمایند (عده کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد حالا می رود بکمیسیون یکساعت دیگر بر می گردد (در اینوقت عموماً برای تنفس خارج شدند) (و پس از ۲ ساعت و نیم مجدداً جلسه تشکیل گردید)

رئیس - رایورت کمیسیون رسیده قرائت میشود .

وزیر عدلیه - عرضی دارم .

وزیر عدلیه - قبل از آنکه داخل در مذاکره قانون بشویم میخواستم عرض آقایان برسانم يك قسمت اوابیح قانونی راجع باصول معاملات تجارتنی حاضر شده است از آنجائی که لازم است هر چه زودتر قوانین عدلیه تهیه و در مجلس تصویب شود و البته آقایان نمایندگان هم با این مطلب موافقت دارند عجلتاً هیئتقدر که تهیه شده به مجلس شورای ملی تقدیم میشود که در کمیسیون مشغول ملاحظه آن شوند و از مجلس بگذرد تا باقی قوانین عدلیه هم بتدریج معین کنند و مجلس شورای ملی دخالت در نسخ و نصب و غیر آن نداشته باشد زیرا بواسطه تجربیاتی که سیکردیم تصور میکنم این هم يك قانونی خواهد شد مثل قانون ۲۳ جوزا منتهی قانون ۲۶ حوت خواهد شد و ما از عواقب روزگار مطمئن نیستیم که فردا چه خواهد شد

لذا اگر صلاح بدانند بنظر خود وزیر مالیه یا هیئت دولت که نمایندگان هم اطمینان کامل دارند و اگر دارند و خودشان کمیسیونی در تحت ریاست وزیر مالیه تشکیل دهند و همان نسخ قانون ۲۳ جوزا را بکنند و اختیار با خود وزیر باشد

رئیس - این مطلب راجع بکلیات نبود این مطلب راجع بواد است و در موقعیکه در مورد رأی می گیریم آنوقت باید مذاکره شود در کلیات دیگر (بمضمون ذیل قرائت شد)

کمیسیون قوانین مالیه در تحت ریاست آقای طباطبائی منمقد و در موضوع لایحه نسخ قانون ۲۳ جوزا ۱۳۲۹ مذاکرات لازمه بعمل آمد لایحه مزبور

باصلاح ماده اول و سوم تصویب شد .

ماده اول - قانون ۲۳ جوزا (۱۳۲۹) از تاریخ ۲۸ حوت بارش تیل ۱۳۳۳ نسخ شده و تمام ادارات موجوده وزارت مالیه از خزانه داری و غیره در تحت ریاست مستقیم وزارت مالیه خواهد بود .

ماده دوم مطابق لایحه دولت - مادام که لایحه اساسی تشکیلات وزارت مالیه از مجلس شورای ملی نگذشته و بموقع اجرا گذارده نشده است کمیسیونی مرکب از سه نفر در وزارت مالیه در تحت ریاست وزیر مالیه و در غیاب او در تحت ریاست نایب رئیس که از میان خودشان انتخاب خواهند کرد تشکیل خواهد شد (و اعضاء کمیسیون مزبور را مجلس مقدس شورای ملی از میان ده نفر اشخاصیکه دولت پیشنهاد میکند انتخاب خواهد کرد

ماده سوم - کمیسیون مزبور در ماده قبل در کلیه عیادت و مخارج دولت نظارت داشته و تقیضات لازمه را در ادارات مالیه بعمل خواهد آورد و تقمیر تأدییه حوالجات مصوبه کمیسیون از حیث اهمیت یا فوریت موقوف بتصویب هیئت وزراء است

ماده چهارم - عین ماده لایحه دولت بکمیسیون مذکور هفته یکبار صورتی از کلیه وجوهات نقدی خزانه توسط وزیر مالیه بمجلس شورای ملی تقدیم میکند .

ماده پنجم - عین ماده لایحه دولت - کمیسیون مذکور از روز اجرای قانون تشکیلات اساسی وزارت مالیه منحل خواهد شد

رئیس - مذاکرات در کلیات است در کلیات این قانون مخالفی هست یا نیست ؟

هدریس - در نظریات هیئت دولت که واقعاً با خصوصیات قانونی و با حسنها آقایان که نسخ قانون ۲۳ جوزا بآن موافق است عرضی ندارم الا اینکه گمان من این بود که اگر این در سه روزه هیئت دولت عمرشان صرف قانون تشکیلات مالیه میکردند و همین قسمی که این قانون را تقدیم مجلس میکردند و بفوریت رأی خواستند اگر آن قانون را بمجلس می آوردند رأی میخواستند گمان این بود از حسن ظنی که مجلس شورای ملی نسبت به هیئت دولت دارد رأی میدادند باین ترتیب باز هم همین طور صلاح میدانم ولیکن عقیده من براین است که این کمیسیون را خود هیئت دولت یا وزیر مالیه اگر صلاح بدانند معین کنند و مجلس شورای ملی دخالت در نسخ و نصب و غیر آن نداشته باشد زیرا بواسطه تجربیاتی که سیکردیم تصور میکنم این هم يك قانونی خواهد شد مثل قانون ۲۳ جوزا منتهی قانون ۲۶ حوت خواهد شد و ما از عواقب روزگار مطمئن نیستیم که فردا چه خواهد شد

لذا اگر صلاح بدانند بنظر خود وزیر مالیه یا هیئت دولت که نمایندگان هم اطمینان کامل دارند و اگر دارند و خودشان کمیسیونی در تحت ریاست وزیر مالیه تشکیل دهند و همان نسخ قانون ۲۳ جوزا را بکنند و اختیار با خود وزیر باشد

رئیس - این مطلب راجع بکلیات نبود این مطلب راجع بواد است و در موقعیکه در مورد رأی می گیریم آنوقت باید مذاکره شود در کلیات دیگر (بمضمون ذیل قرائت شد)

کمیسیون قوانین مالیه در تحت ریاست آقای طباطبائی منمقد و در موضوع لایحه نسخ قانون ۲۳ جوزا ۱۳۲۹ مذاکرات لازمه بعمل آمد لایحه مزبور

مخالفی نیست؟ ورای میگیریم که داخل در مذاکره مواد شوم آقایی که تصویب میکنند قیام نمایند (ماده قیام نمودند) ماده اول را بورت کمیسیون به مضمون سابق قرائت شد

رئیس - دولت همین ماده را قبول دارد ؟

رئیس الوزراء - بلی قبول دارم .

حاج سیخ اسدالله - بنده نمی دانم نظر کمیسیون در اینکه دو روز می خواهد این مسئله را تأخیر بیاورد چه چیز است بنده عقیده ام نیست که از همین الان که مجلس شورای ملی رأی می دهد قانون ۲۳ جوزا را نسخ کند و در روز تأخیر انداختن آنرا بنده تصور میکنم صلاح نباشد و از همین الان که مجلس رأی می دهد نسخ آنرا از همین امروز قرار دهند و اگر يك نظریاتی در این باب دارند بفرمایند .

مجلس الدوله مخیر کمیسیون - معین

است که آقای حاج شیخ اسد الله متوجه این مسئله خواهند شد که قانون يك منارجی دارد که باید آن منارج خود را طی کند ابتدا باید در مجلس تصویب شود و پس از آن بصره همایونی برسد آنوقت صورت قانونی پیدا کند و اجرا شود و حرفی نیست که در این مسئله موافق خواهند بود مسلم است هر ساعت زودتر داخل فرعیات شوند بهتر است ولیکن چون این قانون باید امشب از مجلس گذشته فردا بصره همایونی برسد ابتدای اجرائی آن از روز ۲۸ خواهد بود که داخل در عملیات شوند باین نظر روز اجراء را روز ۲۸ که روز جمعه است قرار دادیم .

حاج شیخ اسدالله - معلوم می شود نظر

کمیسیون برای این دو روزه در این بوده است که بصره امپحضرت برساند ابتدای نسخ آنرا آن روز قرار داده بنده تصور می کنم این مانع این نخواهد شد که مجلس شورای ملی الان را ابتدای نسخ قانون قرار بدهند بنده گمان میکنم که فردا صبح بصره همایونی برسد و از فردا وزیر مالیه خود را مسئول وزارت مالیه و خزانه داری بماند بهتر از این است که یکروز بتأخیر بیاندازند برای اینکه بنده تصور می کنم از این تأخیر يك ضرر هائی متوجه مالیه ما خواهد شد .

سردار معظم - بنده تصور میکنم فرمایش

آقای حاج شیخ اسدالله یکقدری عملی نباشد بجهة اینکه مقصود از نصب و نسخ قانون اینست که بان عمل شود فرض کنیم مجلس شورای ملی مصمم شد که از همین دقیقه قانون ۲۳ جوزا را نسخ کند ولی قانون ۲۴ جوزا تمام مدارج خود را طی کرده نسخ نمی تواند بشود مگر بواسطه يك قانون دیگری که تمام آن مدارج را طی کرده باشد و امشب که این لایحه پیشنهادی وزراء که بفوریت در مجلس تصویب شده موقع رساندن آن بصره امپحضرت همایونی گذشته است فردا ۲۷ است و پس فردا ۲۸ بالاخره این مدتی که معین شده است بیست و چهار ساعت است در ظرف فرادولت این لایحه را بصره امپحضرت همایونی خواهد رساند و قانون خواهد شد و آنوقت پس از آنکه قانون شده باشد بموقع اجرا گذاشته شود و از طرف دیگر لایحه که دولت پیشنهاد کرده است منحصر به نسخ قانون

۲۳ جوزا نیست يك تأسیسات و تشکیلات دیگری پیشنهاد شده است که طبقاً برای اجرای مجموع این لایحه اقلاً بیست و چهار ساعت وقت خواهد بود که آنها را تهیه کند و آنوقت این قانون را به موقع اجرا گذارد و بنده این اشکال را نمیدانم از چه راه است

رئیس - دیگر مخالفی نیست ؟ رأی میگیریم فرماده اول چنانچه قرائت شد آقایی که ماده اول را تصویب میکنند قیام نمایند (ماده کبیری نماینده قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد - ماده دوم قرائت میشود (ماده دوم نیز مجدداً قرائت شد)

سلیمان میرزا - بنده در تمام ماده دوم موافقم مگر در قسمت اخیرش که میگوید اعضا کمیسیون مزبور را مجلس شورای ملی از میان ده نفر اشخاصیکه دولت پیشنهاد میکند انتخاب خواهد کرد بنده همچنانکه در پیشنهادی که به آقای رئیس عرضه داشته ام عقیده ام این است که این اشخاص را خود هیئت دولت انتخاب کند زیرا که مسئول مجلس فقط وزیر مالیه است و این اشخاص را وقتیکه انتخاب کنیم آنها را دارای يك مسئولیت در مقابل خودمان فرص نمیکیم که ما آنها را انتخاب کرده ایم و آنها اختیارات و مسئولیتشان مقابل وزراء باشد اسباب يك هرج و مرجی خواهد شد چون از طرف مجلس انتخاب شده اند خودشان را دارای يك اختیاراتی میدانند در عرض اختیارات وزیر و اگر اینطور باشد شاید در موقعیکه يك حواله یا يك درخواستی و یا پیشنهادی از طرف وزیر شود آنها يك مخالفت

بی رویه بکنند که اسباب تزلزل پیشرفت امور شود و باعث يك مشکلات و بحرانها شود در يك همچو موقع که میخواهیم کار های مملکت بسرعت پیش برود و خیلی نواقص داریم که باید اصلاح کنیم شاید يك محظوراتی پیش بیاید در این موقع حقیقتاً این سه نفر را که رأی میدهیم میخواهیم يك شعبه موقتاً بتشکیلات مالیه بیافزاییم لازم است آنرا در تحت مسئولیت وزیر بگذاریم و الا این اشخاص اگر هر تصمیمی را اتخاذ کردند و یا يك حواله را رد کردند که در آن موقع صدمه بملکت وارد آمده و ما از وزیر مالیه پرسیدیم وزیر شاید جواب کمیسیونی را که خودتان انتخاب کردید فلان مسئله را تصویب یا رد کرد ولی اگر آنها را خود وزیر انتخاب کند حکم یکی از ادارات وزارتخانهها را پیدا میکند و هر عیب و نقص پیدا شد مستقیماً از وزیر سؤال خواهیم کرد شاید بعضی جوابها بگویند که اعضای دیوان محاسبات را هم مجلس انتخاب میکند عرض میکنم خیلی فرق میان این دو مسئله است وقتیکه مجلس اعضا کمیسیون دیوان محاسبات را انتخاب میکند حدود و وظایف آنها را هم در يك قانونی که شاید دوست

ماده باشد کله بکله معین کرده که ارتباطشان با وزیر مالیه چیست و وظایفشان کدام است آنها دیگر نمیتوانند از حدود قانونی که در قانون دیوان محاسبات نوشته شده تعطلی و تجاوز کنند مثلاً ما یکنفر را معین میکنیم با يك اختیارات غیر محدود وقتیکه ما این سه نفر را انتخاب کردیم و عمر آنها

موقتی و شاید سه روز یا چهار روز بیشتر نباشد اگر بخواهیم قانونی هم برای حدود وظایف آنها تعیین کنیم شاید همین قدر طول کشد و مسئله مجهول بماند و الا وقتیکه مجلس اشخاص را انتخاب کرد و وظایفش و حدودش را دستش نداد و هر اخلاق انسانی هم متجاوز است فردا تغییراتی از برای اختیارات خود پیدا میکنند و بنام مجلس شورای ملی در مقابل وزیر مالیه سه نفر وزیر شده و اسباب يك افشاش و يك اختلالی میشوند بنابراین آقایان وزراء که این پیشنهاد را کرده اند شاید خواسته باشند بکنی اختیارات بدست خودشان نگرفته باشند ولیکن چون ما کاملاً به هیئت وزراء اعتماد داریم بهتر میدانیم که همه آقایان باین موافقت کنند و این اختیارات را به هیئت وزراء بدهیم که اسباب يك بحران و يك هرج و مرجی نشود و مسئول وزیر باشد و در يك وزارت مالیه چند مسئول نداشته باشیم .

مجلس الدوله مخیر کمیسیون - نظریات شاهزاده سلیمان میرزا در کمیسیون بدوا بنظر اعضاء کمیسیون آمده و دقت کرده اند که مجلس بیاید داخل در انتخابات آن کمیسیون بشود و شاید يك اشکالاتی از برای وزیر و دولت فراهم شود از طرف دیگر ملاحظه کردیم که مجلس يك دخالت مستقیمی در امور مالیه دارد که هر وقت و هر ساعت بخواهد بجزئی و کلی امر مالیه نظر داشته باشد و در هر مورد بخواهد میتواند در امور مالیه دخالت کند در این صورت این کمیسیون تزلزلی در استقلال پیشرفت کار مالیه در آن حدودیکه وزیر مالیه باید داشته باشد وارد نمیاورد باین واسطه این نظر دولت را در این مورد صلاح دانسته تصویب کردند دیدند که دولت این ملاحظه را خودش کرده است چنانکه ده نفر را دولت خودش پیشنهاد میکند کاز میان آن ده نفر ۳ نفر را مجلس معین کند و علت این که این ده نفر را دولت معین میکند اینست که اشخاصی را که لایق این کمیسیون میدانند معین کند و اینکه انتخاب آنها را با اختیار مجلس و اگذار میکند برای اینست که نظر مجلس را در انتخاب این اشخاص جلب کند که آن اشخاصی را که اعتماد بعملیانشان دارند انتخاب کنند در حالیکه از برای اختیارات این کمیسیون حدودی معین شده است نه اینست که اختیارات مطلقه داشته باشد و وظایف این کمیسیون نظارت در عایدات و مخارج است که عایدات را معین میکند و باز کرده است که آن مخارج را هم بنظر هیئت دولت خواهند گذاشت که الا هم فالاهم مخارجیکه لازم تر میدانند آنرا بموقع اجرا بگذارند بنده تصور می کنم کمیسیون اطراف کار را خوب ملاحظه کرده اینست که مجلس این ۳ نفر را انتخاب می کند و اینها حکم اعضاء دیوان محاسبات را نخواهند داشت و چون موقتی است و بیش از ۴۰ روز نیست البته اعضاء را بشناسد و بداند آنها چه اشخاصی هستند هیچ ضرری وارد نمیاورد

حاج شیخ اسدالله - اولاً آقای مخیر باید تصدیق کنند که نظارت غیر از دخالت است مجلس شورای ملی نظارت دارد و عایدات مملکت مخصوصاً در بودجه که از وظایف منحصه مجلس است اما دخالت ندارد و نمی تواند دخالت کند دخالت و عملیات مخصوص وزیر مالیه است مسئولیت با وزیر مالیه است مسئول

مالیه وزیر مالیه است این کمیسیون را که مجلس انتخاب میکند این نظارت نیست دخالت است چنانچه در وظایف این کمیسیون گفته میشود هیچ حواله را تا این کمیسیون تصدیق نکند خزانه دار نباید بپردازد همچنانکه شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند يك حدودی از برای اختیارات این کمیسیون معین نشده است اختیارات مطلقه دارد عقیده بنده اینست که این کمیسیون دست وزیر را می بندد و نظریات وزیر را محدود می کند و وزیر در اجرای مقاصد و عملیات خودش آزاد نیست و حال آنکه مسئول وزیر است اگر هر آینه مجلس يك کمیسیونی را با این اختیارات انتخاب کرد که وزیر مالیه نتواند يك حواله بدهد مگر بعد از تصویب کمیسیون و یا خزانه دار نباید وجهی بپردازد مگر بعد از تصدیق این کمیسیون دیگر وزیر مالیه چه مسئولیتی دارد اینها هم مسئول مجلس نیستند وزیر مالیه هم اختیاراتی ندارد اختیارات تمام تفویض باین کمیسیون شده علاوه بر این اشکالات دیگری پیدا میکند و آن این است که اگر هر آینه يك کمیسیونی مجلس انتخاب کند شاید وزارت مالیه باطنیان اینکه يك اشخاصی از طرف مجلس برای عملیات در مالیه انتخاب شده اند شاید یکقدری از وضع قانون تشکیلات وزارت مالیه که مادر نظر داریم مسامحه بشود و علاوه بر این مدت هم برای این کمیسیون در قانون معین نمیکند که این کمیسیون برای چند وقت معین می شود شاید به همین حال این اختیارات با این کمیسیون باقی بماند و در مقابل وزیر مسئول يك تشکیلاتی هم از مجلس بگذرد و به همین حال باقی بماند ما مقصودمان اینست که این اشکالات از میان برداشته شود و وزیر مالیه مسئول مالیه مملکت باشد و تشکیلاتی که در نظر گرفته اند زودتر قانونش بمجلس بیاید و از مجلس بگذرد و بموقع اجرا گذارده شود

بنده با اساس اینکه انتخاب این کمیسیون از طرف مجلس باشد مخالف هستم و آنهم باین آزادی و بدون تعیین مدت اقلاً خوب بود در ضمن این ماده معین میکردند که مدت چهار روز یا پنج روز این کمیسیون این وظیفه را دارد و باید در اینجا مشغول این کار باشد و در ظرف آن چهار روز یا پنج روز این تشکیلاتی که مادر نظر داریم و تصور میکنیم که آقای وزیر مالیه هم يك اهمیتی باین تشکیلات میدهند آن تشکیلات درست شود و بموقع اجرا بگذارند و باین بیاناتی که عرض کردم خوب است که آقای وزیر مالیه همین مطلب را قبول بکنند و همینطور پیشنهاد کنند و خودشان ۳ نفر یا پنج نفر را انتخاب کنند در آنجا مشغول عملیات باشند و مسئولیت را بعهده خودشان بگیرند

رئیس الوزراء - لازم است عرض کنم اگر هیئت وزراء یقین داشتند که میدانستند که قوانین اساس تشکیلات مالیه بزودی از مجلس خواهد گذشت البته این را ترجیح میدادند بر اینکه این لایحه را پیشنهاد نمایند و درخواست کمیسیونی کنند ولی نظر باین ترتیبیاتی که حاصل شده است و نظر باین که تشکیلات قوانین اساس وزارت مالیه خیلی اهمیت دارد يك مطالعات دقیقه لازم دارد هیئت وزراء بخوبی میدانستند که امکان ندارد يك همچو قانون مهمی که اساس یکوزارتخانه مهم مملکت را معین میکند در ظرف چند ساعت از مجلس بگذرانند باین جهت هیئت

دولت لازم دانست در مقابل نسخ قانون ۲۳ جوزا يك اداره تشکیل شود تا اندازه ضمانت کند جریان صحیح امور مالیه را و قائم مقام تشکیلاتی شود که در آینه هیئت دولت و مجلس شورای ملی برای وزارت مالیه معین خواهند کرد البته خیلی آسان است که گفته شود قانون ۲۴ جوزا نسخ شود بعد از این که نسخ شد چه باید بشود

اولاً اینکه يك تأسیس که بتواند ضمانت کند انتظام جریان امور مالیه را آن کمیسیون باید اشخاص مستقل باشند صدمه استقلال است و استقلال هم وقتی میتوانند داشته باشند که مجلس شورای ملی آنها را انتخاب کرده باشد نه دولت باید مجلس شورای ملی آنها را معین کند تا استقلال داشته باشند و بتوانند کار کنند باین جهت بنده یا علی درجه اهمیت میدهم و مذاقعه میکنم از نقطه نظر دولت که باید حتماً مجلس شورای ملی اعضاء این کمیسیون را انتخاب کند اگر کسی بمن اعتراض کند که در مجلس باید آنها را انتخاب کنند پس چرا دولت آن ده نفر را معین میکند عرض میکنم برای اینکه دولت بهتر میشناسد و دولت از نقطه نظر سیاست این کار را میکند و این اشخاص را بمجلس شورای ملی عرضه میدارد یعنی ۳ مقابل آن عده را که میخواهند انتخاب کنند معین کنند از بین آنها عده که لازم است انتخاب می شود در اینصورت هم رعایت استقلال آنها از حیث عزل و نصب شده است و هم اینکه نظریات هیئت دولت ملاحظه شده است

اما اینکه میگویند اختیارات آنها غیر محدود است بنده معذرت میخواهم زیرا اختیارات آنها به خوبی معین شده است و صریح گفته شده است که نظارت دارد بوصول و اصال و عایدات و مخارج و صریح گفته شده است که حوالجات دولت را مطابقه

میکند با بودجه معمولی با بودجه مصوبه و صریح گفته شده است که تقاضات لازمه را در وزارت مالیه بعمل میآورد باین ترتیب گمان میکنم اگر بخواهیم يك قانونی بنویسیم که بنده امروز وقت صرف کنیم بهتر از این نشود و از این بهتر نتوانیم اختیارات آنها را معین کنیم اما اینکه میگویند قانون دیوان محاسبات فلان طور است بنده عرض میکنم که قانون دیوان محاسبات بانصت ماده است و سالها باید مجری شود ولی این کمیسیون هم عرض یکماه بیشتر نخواهد بود و امیدوارم در مدت یکماه عمر این کمیسیون قانون تشکیلات اساسی مالیه در مجلس رأی گرفته شود و بگذرد و از برای یکماه لازم نیست بیش از این طول و تفصیل داد و با وجود این بنده عرض میکنم اگر در این باب نگرانی دارند ممکن است پنج شش ماده بطور نظامنامه هیئت وزراء برای اجرای این قانون بنویسند و بیاورند به مجلس و در کمیسیون قوانین مالیه نظریاتی در آن بشود وزیر مالیه موقتاً بموقع اجرا بگذارد تا وقتیکه قانون تشکیلات مالیه بگذرد اینک میگویند کلیتاً حوالجات را بدست این کمیسیون میدهیم در وقتیکه قدرت دولت را سلب کنند بنده میگویم کمیسیون يك نظری در حوالجات میکند و با بودجه تطبیق میکند و این مطلب تا درجه بودجه را تعدیل میکند راست است که حوالجات مصوبه با کمیسیون است ولی از آنطرف اختیار تقدم و تأدییه با دولت است و در اینخصوص دولت نظر خیلی عمیقی دارد که باید اختیار تأدییه با دولت باشد برای اینکه عایدات با مخارج معادل نیست امیدواریم انشاء الله برسد بانچائی که بعد از گذشتن بودجه از مجلس تعادل حاصل شود ولی امروزه لازم است این قانون از حیث اهمیت و فوریت بگذرد و چون خیلی طول نمیکشد عقیده من این است که چندان اهمیت ندارد که آنها اقداماتی بنمایند که اسباب زحمت شود

اما در باب مدت که در اینجا اعتراض شده که چرا مدت ندارد بنده تصدیق میکنم که این صحیح است اینرا بنده از طرف هیئت وزراء قبول میکنم که مدتی معین شود گمان میکنم این مدت هم نباید بیشتر از یکماه باشد و هر چه مدت کمتر باشد بهتر است که زودتر قوانین اساسی وزارت مالیه از مجلس بگذرد در خزانه لازم است عرض کنم از طرف هیئت وزراء تشکر میکند از حسن نیتی که نسبت بوزراء دارند و اختیارات را میخواهند به هیئت وزراء بدهند ولی بنده لازم میدانم همان ترتیبی را که در لایحه خودمان تقدیم کرده ایم از همان لایحه مذاقعه میکنم

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله فرمایشی دارید .
حاج شیخ اسدالله - عرضی ندارم مقصود همان بود که حاج شیخ اسدالله فرمودند
سلیمان میرزا - بنده در این مسئله اگر خیلی عرض میکنم معذرت میخواهم که وقت آقایان را میگیرم ولی ناچارم که درست مطلب را توضیح و تشریح کنم همانطوری که آقای رئیس الوزراء فرمودند اگر پس از نسخ قانون ۲۳ جوزا ترتیبی داده نشود مسئله بر میگردد بترتیب هفت هشت سال قبل همینطور بنده عرض میکنم انتخاب این کمیسیون در مجلس مسئله بر میگردد بدست کردن سه خزانه دار در مقابل وزیر مالیه باید این را هم دقت فرمایند خزانه دار سه يك قانون ۲۴ جوزا دارد که آنهم تقریباً

همین عبارت دارد و از آن سو استفاده کرده می‌ماند در اینجا حدود وظایف کمیسیون تعیین شده است تصور کنید اینجا نوشته شده (نظارت) ملاحظه فرمائید ما از برای لفظ نظارت چه چیزها میتوانیم تصور کنیم فرض کنید بنده انتخاب شدم فردا در موضوع لغت نظارت هزار گونه ترجمه و تفسیر میکنم بنده میگویم با اختیارات و حدودی که از طرف هیئت مقننه انتخاب شده‌ام و تمام اختیارات در ما سه نفر مرکزیت پیدا کرده و اکثریت سه نفر هم که ما دو نفر است آنوقت با دو نفر یک چیزی را تصویب میکنیم و میگوئیم چونکه ما از طرف نمایندگان ملت انتخاب شده‌ایم باید نظریات ما را محترم بشمارند در خصوص بودجه اینکه میفرمائید متأسفانه بنده همی می بینم که میگویم دولت این نظرها را انتخاب کند اگر ما بودجه داشتیم چندان مطلبی نبود چون نداریم عرض میکنم وزیر معین کند و مشکلاتی که در آتی ممکن است تهیه شود مسئله بودجه است اگر ما بودجه داشتیم که قبلاً از مجلس گذشته شده بود خیلی کارها سهل بود یعنی بودجه وزارت داخله را باز میکردند و میگفتند از برای وزارت داخله فلان قدر اعتبار معین کرده و بایستی این حواله که وزیر داده در حدود آن اعتبار باشد و در جزء بودجه‌اش باشد که ما بتوانیم آن را قبول کنیم ولی سه ساله ایام قدرت ما این طور نبوده با یک تصویباتی حواله داده میشد و با یک تصویباتی مخارجی فراهم میشد و با ترتیباتی که تا حال خزانه دار مخارجانی میشد که هیچ کدام در حدود بودجه نیست امروز با دو یک ورق بودجه مصوبه مجلس برای هیچ شبهه از ادارات نداریم این اشخاص سه نفر نماینده کسب یا نفر است همین یک کلمه نظارت است که یک قدری مهم است از برای خزانه دار گذشته اگر فصول آخر قانون ۲۳ جوزا را ملاحظه کنیم می بینیم که خزانه دار مسئول صرفه جوئی برای دولت است و چندان بد قانونی نبوده ولی همان اختیارات است که این همه مشکلات برای ما تولید کرده الان همان اختیارات را سه نفر میدهم که این اشخاص یعنی این سه نفر خزانه دار در وجوهات دولتی نظارت داشته باشند هر قسم کاری که بکنند میگویند نظارت داشته‌اند یا اینکه عبارت (تفتیشات لازمه بعمل خواهد آورد) باز یک اختیاراتی است نامحدود مثلا وزیر مالیه میخواهد یک پیشنهادی بکند آنها میخواهند تفتیش کنند یا مصنعت نمایند باین جهت یک اختلاف نظری هرروزه با وزیر پیدا میکنند و یک اشکالاتی که تا بحال از بابت یک خزانه دار گرفتار بودیم باید حالا از سه نفر خزانه دار گرفتار باشیم و بعد لاینقطع خواهیم دید که اگر این مسئله تصویب شود هرروز یک گفتگو هائی هست باید برای حل آنها هر روز مطالب بمجلس بیاید و مذاکره شود دیگر اینکه آقای رئیس الوزرا فرمودند باید آنها استقلال داشته باشند و البته ما انتخاب کنیم در حدود مستقل باشند ولی هیچ در موضوع اینکه این لایحه قانونی هستند ولی هیچ در موضوع اینکه مستقل باشند و در حدود وظایفی داشته باشند حرفی نداریم مخالفتی نداریم البته در حدود و وظایفی که دارند مستقل هستند اما استقلالشان تا این اندازه است که حدودشان در مقابل وزیر مالیه معلوم باشد اینکه مثلا یک مسئله از وزارت مالیه گذشته بگویند

که ما نظارت داریم وزیر مالیه هم بفرماید که چون تصویب کرده بود من هم تصویب کردم و در حقیقت مسئولیت وزارت مالیه متنازل بشود وزیر مالیه مسئول مجلس است و باید همین نظارت را در امور مالیه در مقابل مجلس انجام بدهد بنده میخواستم ببینم پس از آنکه مستقل شدند و یک همچو وظایفی پیدا کردند مسئول اعمال آنها کیست؟ مسئول اعمال آنها وزیر است؟ اگر وزیر است یک اشخاصی که مطیع وزیر هستند و خودشان بشخصه مسئول باشند در اجرائیات چطور میتوانیم بگوئیم وزیر مسئول باشد از یک چیزیکه وزیر اختیار در تغییر و تبدیل آن ندارد چطور در مقابل سؤالات ما جواب بگوئیم و مسئول باشد مسئول در حقیقت همان سه نفر خواهند بود و این تولید اشکالات خواهد کرد و اما در موضوع عزل این کمیسیون هم از اینکه مجلس معین کند یا دولت هیچ طریق عزلی در این لایحه برای آن اشخاص نیست همین یک مسئله مشکلی خواهد بود ولی اینطور که بنده پیشنهاد کرده ام حکم شعبات و تأسیسات وزارت مالیه را دارد در اینصورت شاید مطابق قانون کلی حق عزل هم بعد از مجامعه داشته باشیم اما اگر مجلس معین کرد دیگر اساساً هیچوجه قابل تغییر نخواهد بود و باید یک قانونی از برای عزل آنها یعنی سه نفر خزانه دار جدید از مجلس بگذرد و این که آقای رئیس الوزرا فرمودند این عدده نفر را و وزراء معین میکنند از برای این است که وزراء لیاقت و کفایت اشخاص را بهتر از ما میدانند این درست اظهارات و عرایض بنده را ثابت میکند زیرا ده نفر را معین می نمایند برای اینکه لیاقت و کفایت اشخاص را بهتر مسبق هستند از میان همان ده نفر آن سه نفری را از همه لایق تر و کافی تر و با تجربه تر هستند خودشان معین کنند ما همانطور که در میان سیصد نفر نمیتوانیم کفایت و لیاقت ده نفر را امتیاز بدهیم همین طور در میان ده نفر هم نمی توانیم لیاقت سه نفر را امتیاز بدهیم و نمی دانیم کدام لایق و کافی ترند مخصوصاً وزراء بهتر احاطه دارند پس بهتر این است که از وسط ده نفر خودشان این سه نفر را انتخاب کنند و این اختیارات را هم خودشان داشته باشند که اسباب تولید اشکالات نشود می خواستم بدانم فرضاً پیشنهاد بنده رد شد و چیزی که از طرف وزراء پیشنهاد شده قبول شد بمباره آخری مجلس سه نفر خزانه دار مستقل و سه نفر خزانه دار جدید انتخاب کرده و کار وسبک و رویه آنها کی خواهد بود مجلس خواهد بود که آنها را انتخاب کرده یعنی ما و کلاه که این سه نفر را ازده انتخاب کرده‌ایم مسئولیم با وزیر مالیه مسئول خواهد بود این یک مسئله مهمی است و بنده پیشنهاد باین است که وزیر مالیه در مقابل و کلاه مسئول است این را هم باید در نظر داشت که این تشکیل با تشکیل دیوان محاسبات خیلی فرق دارد دیوان محاسبات فقط مأمور این است رسیدگی کند به اینکه آیا اعتبارات مطابق بودجه مصوبه مصرف شده یا خیر حدود و وظایفی معین است ولی این اشخاص که اینجا انتخاب میشوند نظارت خواهند داشت یعنی یعنی هم اختیار وزیر مالیه هم اختیار خزانه دار را دارند زیرا که باید از یک طرف نظارت در جمع

بکنند و از یک طرف هم نظارت در خرج بکنند از یک طرف راپورت نظارت خودشان را مثل دیوان محاسبات بمجلس بفرستند این هیئت یک قدرتی که بدتر از قدرت خزانه داری است خواهند داشت و یک مشکلات دیگری پیدا خواهد شد و علامت ملاحظه خواهند فرمود که این ترتیب چقدر اسباب مشکلات خواهد شد ما در اسامی کمیسیون هیچ حرفی نداریم البته باید قانون ۲۳ جوزا نسخ بشود چنانکه رای گرفته شد و در مجلس هم بکنند مخالف پیدا نشد نه در مجلس در هیچ جا و از این طرف هرگز راضی نیستیم بر گردیم بمقیده ده سال قبل و هرگز هیچک از و کلاه نظریه‌اش این نیست که وزیر بکلی مطلق العنان باشد در حقیقت ما میخواهیم همینطور که فرمودید میانه روی کرده باشیم و یک امر بین الامرین که نه اختیار در دست وزیر مالیه باشد و نه در دست آن اشخاص نه مثل آنطور خزانه داری که یک اختیار مطلق داشت در یک جمله دیگری که اگر این ترتیب داده نشود اوضاع بطور سابق بر میگردد و مردم برای حوالات هجوم می آورند و میزنند بر سر وزیر مالیه - بنده عرض میکنم خواه مجلس انتخاب کند خواه دولت فرق نمی کند زیرا اگر این کمیسیون را مجلس انتخاب بکنند و وزراء انتخاب نکنند آیا مردم بر سر وزیر مالیه هجوم خواهند آورد ما در اصل کمیسیون حرفی نداریم فقط در انتخابش حرف است بنده تکرار میکنم نظریه بنده همین جاست که اگر ما انتخاب کنیم و اینها داری یک قدرتی بشوند در باب نظارت و سایر مطالب همان ترجمه هائی که خزانه داری کرد خواهند کرد آن وقت مسئول آنها کیست ما هستیم که انتخاب کرده‌ایم یا وزیر مالیه مسئول است اگر وزیر مالیه مسئول است چرا ما انتخاب بکنیم خودشان با نظریاتی که دارند و میدانند چه اشخاصی از میان این ده نفر کافی تر و لایق ترند بهتر میتوانند انتخاب کنند

سردار معظم - اگر در اینجا دولت پیشنهاد می کرد یک کمیسیونی دائمی بایک قدرت غیر معینی باین ترتیب معین شود بنده با نظر شاهزاده سلیمان میرزا کاملاً موافق میشدم و می گفتم یک هیئتی که برای یک مدت متمادی معین می شود بایک وظیفه معین و حدود مشخص برایش معلوم باشد ولی تصور میکنم عدم توجه بمقصد حقیقی دولت ما را و دار بد کر بعضی دلایلی میکنند که در این مورد هیچ وارد نیست مثلاً بنده میبینم مقصود چه چیز است بنده اینطور که خودم فهمیدم امشب با فردا یابم فدا است که قانون ۲۳ جوزا نسخ می شود بنده قطع دارم اگر یک مالیه مرتبی بوزیر مالیه میرسد او خودش هم چندان اصرار نمیکرد که یک شهودی هم برای او حاضر شود می گفت من وزیر مالیه مسئول هستم همان رشته مرتب مالیه مملکت را امتداد خواهد داد و در ظرف ده یا نوزده روز دیگر یک قوانین دیگری بمجلس تقدیم خواهم کرد و از مجلس خواهم گذرانید بنده حسن وزیر مالیه و دولت را خوب می فهمم و اصرارشان را هم خوب ملتفت هستم و از خرابی هائی که تا امروز در مملکت مایوده و هیچکس از کلیات آن چندان درست مطلع نیست باین ملاحظه بنده حق میدهم بآن دولتی که این حق را بخود اختصاص

نمی دهد و او اکتدار به هیئت دیگری میکنند او ده روز یا نوزده روز باشد اختیارات را بدست خودش بآنها می دهد و طبعاً حق میدهم بدولتی که از یک مقامی هیئتی را برای حضور و نظارت در امری که خودش بآن مأمور است ولو برای ده روز یا نوزده روز تقاضا میکند اما این تقاضای دولت را دلیل رفع مسئولیت یا هرج و مرج قرار دادن بنده هیچک از اینها را تصدیق ندارم اگر مامعتمد باین بشویم که مداخله یک هیئتی که از مجلس معین می شود رفع مسئولیت از وزیر مالیه می شود با اسباب هرج و مرج می شود اگر چه شاهزاده سلیمان میرزا مکرر قانون دیوان محاسبات را مثال آوردند بنده عرض میکنم پس دیوان محاسبات می تواند رفع مسئولیت وزیر مالیه را بکند در صورتی که اینطور نیست دیوان محاسبات یک هیئتی است منتخب از طرف مجلس شورایی ملی و وظایف او چنانکه گفتند تنها منحصر نیست باینکه مخارج را با بودجه تطبیق کند یکی از وظایف عمده دیوان محاسبات رسیدگی بحوالجاتی است که هنوز پول آنها داده نشده و تطبیق آنها را با بودجه مصوبه یعنی پیش از اینکه پولی هم خرج شده باشد بازم دیوان محاسبات حق نظارت و تفتیش را دارد پس ما باید بگوئیم اعمال این دیوان محاسبات رفع مسئولیت از وزیر مالیه میکنند خیر حتی با داشتن قانون ۲۳ جوزا اسماً از وزیر مالیه رفع مسئولیت نکرده بودیم در صورتی که قانون ۲۳ جوزا هیچ اختیاری برای وزیر مالیه نگذاشته بود پس بطریق اولی تقاضای کمیسیون سه نفری موقتی که شاید مدتش متجاوز از ۲۰ روز یکماه نباشد هیچوجه رفع مسئولیت از وزیر مالیه نمیکند و وزیر مالیه باین نحو که مطابق قانون اساسی در مقابل مجلس شورایی ملی مسئول است و تصور نمیکنم خود وزیر مالیه یا دولت بخواهند بواسطه انتخاب این کمیسیون رفع مسئولیتی از خود کرده باشند پس مطابق شرحی که عرض کردم مطابق آن فرمایشی که آقای رئیس الوزرا فرمودند هیچوجه بنده مخالفتی ندارم بلکه این مخالفت یا رای دولت را نمی توانم اسامش را مخالفت بگذارم بلکه تصور میکنم مساعدت حقیقی واقعی در پیشرفت امور با دولت خواهد بود که مجلس یک هیئتی را انتخاب بکند پس اصلح این خواهد بود که مجلس آن سه نفر را از یک عدده که دولت پیشنهاد خواهد کرد انتخاب نمایند و بنده تکرار میکنم که قبول این تقاضای دولت که ک حقیقی است با دولت ورد کردنش را برعکس نمی توانم اسامش را بگویم مخالفت است و یک عدم مساعدتی خواهد بود با دولت و چون بنده شخصاً میل دارم که با دولت از طرف مجلس کمال مساعدت بشود باین جهت تصور میکنم بهتر باشد که دلسوزی در حق دولت را از خود دولت زیادتیر نکنیم و همانطوریکه خود دولت تقاضا کرده مساعدتی باین تقاضای دولت که مدتش هم زیادتیر از یکماه نخواهد بود بشود

رئیس - مذاکرات در این باب گویا کافی باشد (جمعی گفتند کافی است)

رئیس - از طرف آقای شیخ جواد تقاضا شده است که این ماده تجزیه شود (قسمت اول ماده بمضمون ذیل قرائت شد)

(ماده دوم - مادامیکه لایحه تشکیلات اساسی وزارت مالیه از مجلس شورایی ملی نگذشته و بموقع اجرا گذارده نشده است کمیسیونی مرکب از ۳ نفر در

وزارت مالیه در تحت ریاست وزیر مالیه و در غیاب او در تحت ریاست نایب رئیس که از میان خودشان انتخاب خواهند کرد تشکیل خواهد شد)

رئیس - یکدفعه دیگر قرائت میشود (بمضمون سابق قرائت شد) قسمت آخر را بمدرای می گیریم

کسانی که با این قسمت اول ماده موافق هستند قیام نمایند (عدده کثیری قیام نمودند) تصویب شد

در قسمت دوم آقای سلیمان میرزا اصلاحی پیشنهاد کرده اند قرائت می شود (بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم که ماده دوم چنین اصلاح شود مادام که لایحه تشکیلات اساسی وزارت مالیه از مجلس شورای ملی نگذشته و بموقع اجرا گذارده نشده است کمیسیونی مرکب از ۳ نفر در وزارت مالیه در تحت ریاست وزیر مالیه و در غیاب او در تحت ریاست نایب رئیس که از میان خودشان انتخاب خواهند کرد تشکیل خواهد شد و اعضاء کمیسیون مزبور را هیئت وزراء انتخاب خواهند کرد

رئیس - رای میگیریم در قسمت دوم: **سردار معظم** - به پیشنهاد شاهزاده یا رای وزیر؟

رئیس - به پیشنهاد آقای سلیمان میرزا که تقاضا میکنند کمیسیون را دولت انتخاب نماید رای میگیریم باین پیشنهاد آقایانیکه این اصلاح آقای سلیمان میرزا را قابل توجه میدانند قیام نمایند (عدده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد آقایانی که قسمت دوم را بطوریکه از کمیسیون راپورت داده شده قبول میفرمایند و تصویب میکنند قیام نمایند (عدده قیام نمودند)

رئیس - از ۶۶ نفر نمایندگان ۳۳ نفر **سردار معظم** - بنده پیشنهاد میکنم هیئت وزراء با نوزده نفر معین بفرمایند

رئیس - مرقوم بفرمائید - پیشنهاد آقای صدرالملك قرائت میشود (بمضمون ذیل قرائت شد) (این بنده پیشنهاد میکنم که سه نفر از نوزده نفر انتخاب شود)

معدل الدوله - البته آقایان دقت فرمودند که بعضی از نمایندگان مخالف بودند این انتخاب از طرف مجلس بشود و میخواهند بنظر هیئت دولت انتخاب شود و پس از اینکه هیئت دولت توضیحات لازمه را دادند و بعضی از نمایندگان هم دفاع کرده و نظر هیئت دولت را تصدیق کردند یعنی مداخله فعلی و نظارت مجلس تصدیق کردند همان آقایان که مخالف بودند دیدند که آن پیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا رد شد و دیدند که لازم است کمیسیونی انتخاب شود این بود که تصدیق کردند و رأی دادند بنده تعجب میکنم از بعضی آقایان که در ابتداء رأی نداشته دولت انتخاب کند بمعموم رأی ندادند بنده عرض میکنم که ما یک قسمت از این ماده را رأی داده‌ایم که کمیسیون لازم است انتخاب شود مطلبی که باقی مانده این است که بچه شکل انتخاب بشود بنظر من میآید آقایان که تردید داشته‌اند نظرشان

باین بوده است که ده نفر کم است و باید نوزده نفر باشد و یک توسعه پیدا کند بلکه از میان نوزده نفر سه نفری که البق باشند و صلاحیت کامل دارند انتخاب کنند باین واسطه بنده لازم میدانم که این کمیسیون انتخاب شود آن پیشنهاد که رد شد اقلاً همراهی بفرمائید که این پیشنهاد قبول شود

رئیس - پیشنهاد مجدداً قرائت میشود (ثانیاً پیشنهاد آقای صدرالملك قرائت شد)

رئیس - کمیسیون با این پیشنهاد موافق است

معدل الدوله مخبر کمیسیون - بلی بنده موافقم

رئیس - آقایان وزراء هم این پیشنهاد را قبول میکنند

رئیس الوزرا - بلی قبول دارم

رئیس - آقایانی که این قسمت دوم را باین ترتیبی که قرائت شد تصویب میکنند قیام نمایند (عدده کثیری قیام نمودند)

رئیس - با ۳۶ رأی از ۶۸ نفر نمایندگان تصویب شد

ماده سوم قرائت میشود (ماده مزبور مجدداً قرائت شد)

رئیس - در این باب مخالفی هست یا نیست. تقدم پرداخت است

رئیس الوزرا - بلی تقدم در تأدیه حوالجات است

رئیس - در این باب مخالفی نیست آقایانی که این ماده را تصویب میکنند قیام نمایند (عدده کثیری قیام نمودند) تصویب شد

ماده چهارم قرائت میشود (بمضمون سابق قرائت شد)

مبصر الملك - بنده عرض میکنم چون کمیسیون از طرف مجلس معین میشود باید صورت پرداخت حوالجات هم بمجلس داده شود

معدل الدوله - اینجا در این ماده مقصود دولت این بود که مجلس آگاه شود از وجوهی که در مدت هر هفته وارد بخزانه دولت میشود و در حوالجات این کمیسیون کمیسیون محاسبات نخواهد بود که حوالجاتی که میدهند صورت آنرا بمجلس بفرستند در واقع کمیسیون تفریح معاسبه نخواهد بود فقط مجلس را آگاه میکند از اینکه چقدر عاید دولت میشود و چقدر از مالیاتها بتوسط خزانه داری یا بتوسط مأمورین مالیه از اطراف وصول میشود در این صورت کمیسیون تصور میکند که هرگاه این عبارت را باین ماده اضافه کند یک اسباب اشکالی تولید میکند که آیا این حواله مهم است یا نیست فلان حواله چطور است، فلان حواله چه صورت دارد در صورتیکه موقع اینکارها گذشته و این صورت یک معاسبه خواهد داشت و چون این کمیسیون کمیسیون محاسبه نیست و طول مدتی هم ندارد و بیش از یکماه طول نخواهد داشت فقط نظارت در حوالجات خواهد داشت تشخیص حوالجات یا وزیر مالیه است وزیر مالیه تشخیص میکند منتها این کمیسیون تطبیق میکند با بودجه خارجی و صورت آنها را حاضر میکند و بنظر هیئت دولت میرساند که هر کدام مهمتر است آنرا میریزند همینهقدر

که این کمیسیون بمجلس اطلاع داده که چقدر از وجوهای فایده شده و چقدر پرداخت شده و بطور کلی بکسورتی داده که چقدر در عرض هفته در خزانه موجود است گمان میکنم همین اندازه. برای مجلس کافی باشد والا داخل در محاسبه شدن يك ترتيب عليهه دارد که هیچ تکلیف این کمیسیون نخواهد بود.

رئیس - دیگر مخالفی دست؟ (مخالفی نشد) مخالفی نیست، آقایانی که ماده چهارم را تصویب میکنند قیام نمایند. (عده کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده پنجم قرائت میشود (بمضمون سابق قرائت شد)

رئیس - دو فقره پیشنهاد کرده اند یکی آقای محمد هاشم میرزا پیشنهاد کرده اند يك فقره هم از طرف آقای آقامیرزا قاسم خان پیشنهاد شده پیشنهاد آقای محمد هاشم میرزا قرائت میشود (بمضمون ذیل قرائت شد)

مدت مأموریت کمیسیون مزبور از روز ۲۸ حوت تا یکماه خواهد بود هرگاه قانون تشکیلات مسأله زودتر بموقع اجرا گذارده شود از روز اجرای قانون مزبور کمیسیون منحل خواهد شد.

رئیس - پیشنهاد آقای میرزا قاسم خان هم همینطور است. یکی آقای آقا سید فاضل پیشنهاد کرده اند قرائت میشود: (بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم که ماده (۵) بطریق ذیل باشد:

ماده ۵ - مدت کمیسیون تا چهل روز خواهد بود که تشکیلات اساسی مالیه از مجلس بگذرد.

رئیس - کدام يك از این پیشنهادها را دولت قبول دارد؟

رئیس الوزرا - پیشنهاد اول بهتر است ولی اینجا يك اشتباه شده است هرگاه تشکیلات مالیه زودتر بموقع اجرا گذاشته شود يك لفظ زودتر لازم است اضافه شود.

رئیس - پیشنهادی هم از طرف حاج شیخ اسدالله رسیده خوانده می شود.

(بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم که این ماده ملحق شود. مدت این کمیسیون هرگاه قانون تشکیلات مالیه از مجلس نگذشته باشد چهل روز خواهد بود و هرگاه قانون تشکیلات از مجلس زودتر بگذرد کمیسیون منحل خواهد شد.

رئیس - این پیشنهاد توضیح لازم دارد

حاج شیخ اسدالله - بنده در این پیشنهاد خودم باین مطلب نظر داشتم که این کمیسیون دائمی نشود يك قانون ۲۳ جوزا بر می دارم قانون ۲۶ حوت جایش نگذاریم وقتی که مدت معین کردیم هم وزراء و هم مجلس میدانند که تا چهل روز یا يك ماه که آقایان دیگر پیشنهاد کرده اند باید قانون تشکیلات وزارت مالیه از مجلس بگذرد و آن قانون جای این کمیسیون را بگیرد و مشغول به تشکیلات و تأسیسات شود و اگر هر آینه مدتی در این قانون ذکر نشود بدفع الوقت میگردد باطل بنظر اینک يك کمیسیوني هست

رئیس - پس مقصود شما همان پیشنهاد آقا سید فاضل است پیشنهاد يك ماهه را دولت قبول کرد حالا در قایل توجه بودن پیشنهاد چهل روزه باید رای بگیریم.

حاج شیخ اسدالله - اگر مدت يكماه را قبول میکنند بنده پیشنهاد خودم رایس میگیرم زیرا يكماه و چهل روز فرق ندارد

معدل الدوله - بنده خیلی تمجیب میکنم از اینکه از یکطرف نمایندگان محترم اصرار دارند که بگردد از یکطرف نمیند بجهت اینکه تأخیر نسخ قانون ۲۳ جوزا مضراتی دارد از یکطرف هیئت دولت که يكماه را قبول میکنند و ایستادگی میکنند که در طرف این مدت قانون اساسی وزارت مالیه را که روح مملکت است حاضر کنند و بموقع اجرا بگذارند و آن وقت پیشنهاد میکنند چهل روز باشد این خیلی چیز غریبی است در صورتی که خود دولت برای اینکار حاضر شده است. خوب است آقایان موافقت بکنند و این مسئله زودتر بگذرد

حاج شیخ اسدالله - بنده نظری نداشتم که چهل روز پیشنهاد کردم فقط همان نظریه که آقای رئیس الوزرا فرمودند که تشکیلات مالیه مهم است و شاید طول بکشد و باین زودی از مجلس نگذرد - بنده هم تصور میکردم باین زودی نگذرد و حالا که آقای رئیس الوزرا و هیئت دولت پیشنهاد يكماهه را قبول کردند بنده پیشنهاد چهل روزه خودم را پس میگیرم

رئیس - رای میگیرم در پیشنهاد آقای محمد هاشم میرزا و آقای میرزا قاسم خان - (و ناچاراً پیشنهاد آقای محمد هاشم میرزا قرائت شد)

رئیس - رای میگیریم باین ماده. باین ترتیبی که قرائت شد آقایانی که تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد حالا مذاکره در کلیات است اگر ملاحظاتی است بفرمائید (جمعی گفتند خیر)

رئیس - رای میگیریم باین قانون که مشتمل بر پنج ماده است آقایانی که این قانون را رویه هر هفته و کلیتاً قبول میفرمایند و تصویب میکنند قیام نمایند (عده نزدیک با اتفاق قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد قبل از اینکه جلسه را ختم کنیم بعضی مطالب است که باید بفرماید آقایان

رئیس - تصویب شد. ماده پنجم قرائت میشود (بمضمون سابق قرائت شد)

رئیس - دو فقره پیشنهاد کرده اند یکی آقای محمد هاشم میرزا پیشنهاد کرده اند يك فقره هم از طرف آقای آقامیرزا قاسم خان پیشنهاد شده پیشنهاد آقای محمد هاشم میرزا قرائت میشود (بمضمون ذیل قرائت شد)

مدت مأموریت کمیسیون مزبور از روز ۲۸ حوت تا یکماه خواهد بود هرگاه قانون تشکیلات مسأله زودتر بموقع اجرا گذارده شود از روز اجرای قانون مزبور کمیسیون منحل خواهد شد.

رئیس - پیشنهاد آقای میرزا قاسم خان هم همینطور است. یکی آقای آقا سید فاضل پیشنهاد کرده اند قرائت میشود: (بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم که ماده (۵) بطریق ذیل باشد:

ماده ۵ - مدت کمیسیون تا چهل روز خواهد بود که تشکیلات اساسی مالیه از مجلس بگذرد.

رئیس - کدام يك از این پیشنهادها را دولت قبول دارد؟

رئیس الوزرا - پیشنهاد اول بهتر است ولی اینجا يك اشتباه شده است هرگاه تشکیلات مالیه زودتر بموقع اجرا گذاشته شود يك لفظ زودتر لازم است اضافه شود.

رئیس - پیشنهادی هم از طرف حاج شیخ اسدالله رسیده خوانده می شود.

(بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم که این ماده ملحق شود. مدت این کمیسیون هرگاه قانون تشکیلات مالیه از مجلس نگذشته باشد چهل روز خواهد بود و هرگاه قانون تشکیلات از مجلس زودتر بگذرد کمیسیون منحل خواهد شد.

رئیس - این پیشنهاد توضیح لازم دارد

حاج شیخ اسدالله - بنده در این پیشنهاد خودم باین مطلب نظر داشتم که این کمیسیون دائمی نشود يك قانون ۲۳ جوزا بر می دارم قانون ۲۶ حوت جایش نگذاریم وقتی که مدت معین کردیم هم وزراء و هم مجلس میدانند که تا چهل روز یا يك ماه که آقایان دیگر پیشنهاد کرده اند باید قانون تشکیلات وزارت مالیه از مجلس بگذرد و آن قانون جای این کمیسیون را بگیرد و مشغول به تشکیلات و تأسیسات شود و اگر هر آینه مدتی در این قانون ذکر نشود بدفع الوقت میگردد باطل بنظر اینک يك کمیسیوني هست

میرزا عزیزاً حاج سهم الملك - نظام السلطان از کمیسیون عریض و مرخصی چند روز مرخصی خواستند آقای نجفقلی میرزا هیجده روز - آقای شریف العلماء چهل روز - آقای حاج میرزا علیرضا دوازده روز - آقای حاج سهم الملك ده روز - آقای نظام الملك هشت روز و کمیسیون هم مرخصی ایشان را تصویب نموده در این خصوص مخالفی هست یا نیست؟

سلیمان میرزا - بنده با کلیه مرخصی ها مخالفم در موقعیکه بماده ۳ ماده مجلس میخواهد کار بکند در موقعی که تادو ساعت بعد از نصف شب ما با باید کار کنیم در موقعی که هزاران کار در مملکت هست و حالا موقع کار است بنده بکند قریه مرخصی بکنم از نمایندگان را خلاف قاعده عرض میکنم (اغلب نمایندگان تصدیق کردند)

رئیس - رای میگیریم در باب نظام السلطان آقایانی که تصویب میکنند قیام نمایند (کسی قیام نکرد)

رئیس - رد شد. راجع به آقای شریف العلماء آقایانی که تصویب میکنند قیام نمایند (کسی قیام نکرد)

شریف العلماء - عذر دارم باید عرض کنم. **رئیس** - این مسائل خیلی جزئی است نمیشود در مجلس زیاد مذاکره بشود.

رئیس - راجع به آقای نجفقلی میرزا ۱۸ روز تصویب شده آقایان اگر تصویب میکنند قیام نمایند (کسی قیام نکرد)

رئیس - رد شد - راجع به آقای حاج میرزا علیرضا آقایانیکه تصویب می کنند قیام نمایند (کسی قیام نکرد)

رئیس - رد شد جلسه آتی را اگر تصویب میفرمایند بماند برای روز شنبه برای انتخاب اعضای کمیسیون.

سردار معظم - بنده تصور میکنم جلسه را ولو اینکه خیلی مختصر هم باشد روز پنجشنبه طرف عصری منعقد فرمایند که دولت هم از حالا تا فردا عصر دو ساعت بفرود مانده بازده نفر را معین کند یعنی ده نفرش را معین کرده پنج نفر دیگر را تا فردا معین میکند و کمیسیون فردا منتخب میشود.

وزیر مالیه - تقاضای هیئت دولت هم همین است که فردا عصر مجلس منعقد گردد.

رئیس - پس جلسه آتی فردا دو ساعت بفرود مانده خواهد بود (مجلس چهار ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۱۹

صورت مشروح مجلس روز پنجشنبه ۱۳۲۳

مجلس مقارن غروب در تحت ریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل و صورت مجلس قبل قرائت شد غائبین بدون اجازه - آقایان حاج امام جمعه - حاج شیخ یوسف - نظام السلطان

است که بموجب صورت مجلس مزبور از تاریخ ۲۸ شعبان الی ۱۸ رمضان بیست روز روزی سه ساعت ونیم اخذ رای نموده اند در صورتی که در قانون

در صورت مجلس نوشته نشده یکی اینکه بماده ۳ آنکه مجلس بقوریت رای داد.

ثانیاً رای داده شد که در خود مجلس بلایحه دولت رسیدگی شود دیگر آن است که در ماده پنجم فراموش شده است نوشته شود دولت مدت يك ماه را قبول کرد

آقا شیخ محمد حسین گروسی - اگر چنانچه قبل از بیکماه تشکیلات وزارت مالیه انجام گرفت بعد از انجام گرفتن باید منحل شود این مسئله را هم گویا ننوشته اند

رئیس - این جزء ماده است (بعضی گفتند نوشته شده بود)

عبد الملك - نسخ قانون ۲۳ جوزا نوشته شده است با اکثریت تصویب شد بنده تصور میکنم با اتفاق تصویب شد

رئیس - تفاوت نمیکند اگر بکنم هم رای نداد نمیتوان گفت با اتفاق بوده است باید نوشت به اکثریت تصویب شد. دیگر ایرادی نیست؟ صورت مجلس با این اصلاحات تصویب شد. دستور امروز فقط انتخاب کمیسیوني است که دیشب رای دادیم ولی چنانچه آقایان میدانند موافق نظامنامه کمیسیون را باید در خارج انتخاب کنند فقط دو نفر ناظر باید معین شود که در استخراج آراء نظارت داشته باشند اسامی اشخاص را هم که دولت پیشنهاد کرده قرائت میشود. (بمضمون ذیل قرائت شد)

آقای مجبر الملك - آقای میرزا محمد علیخان مستوفی - آقای مشاور الملك - آقای میرزا رضا خان نائینی - آقای وحید الملك - آقای مهدیخان امیر تومان آقای بهاء الملك آقای آقا سید محمد رضای مساوات آقای اصنام الملك - آقای مشاور السلطان - آقای فهیم الدوله آقای ناظم المأمور - آقای میرزا عبدالاحد خان اعتماد الملك - آقای نبیل السلطنه - آقای عز الملك کردستانی

رئیس - مجدداً قرائت میشود - (مجدداً قرائت شد)

رئیس - یک نفر را باید معین کنید برای کمیسیوني که در نظامنامه داخلی تجدید نظر خواهد کرد برای هر دو همان دو نفر ناظر گویا کافی باشد. آقایان ذیل بحکم قرعه معین شدند. حاج سید رضای فیروز آبادی - حاج میرزا حسینخان نائینی.

رئیس - قبل از آنکه جلسه را ختم کنیم يك فقره راپورت شنبه چهارم است راجع بنمایندگی آقای حاج مهندس الدوله نماینده شیراز قرائت میشود رای میگیریم بعد جلسه را ختم میکنیم (رایورث مزبور بمضمون ذیل قرائت شد) شنبه چهارم بتاریخ پنجشنبه غره جمادی اولی در تحت ریاست شاهزاده سلیمان میرزا منمقد راجع باعتبار نامه آقای حاج مهندس الدوله نماینده شیراز رسیدگی بصورت مجلس تلگرافی حوزه انتخابیه مزبور نموده جریان انتخابات شیراز روی کمال صحت و مطابق با قانون انتخابات است فقط چیزیکه محل ایراد واقع است مدت اخذ آراء است که بموجب صورت مجلس مزبور از تاریخ ۲۸ شعبان الی ۱۸ رمضان بیست روز روزی سه ساعت ونیم اخذ رای نموده اند در صورتی که در قانون

انتخابات بیش از بیروز اجازه اخذ رای داده نشده است پس از مذاکره لازمه چون طول مدت اخذ آراء در اساس انتخابات خللی وارد نمیآورد شعبه چهارم بنمایندگی آقای حاج مهندس الدوله با اکثریت ۷۶۷۷ رای از ۸۹۸۹ رای دهندگان انتخاب شده اند تصدیق مینمایند شکایت وارده عبارت از اعلامی است که بدون امضاء بنام ملت فارس بطور کلی از انتخابات شیراز شکایت نموده و در مقابل هم تلگراف رضایتی با امضای جمعی مخابره شده است چون تاریخ شکایت در ۱۴ ربیع المولود و بعد از انقضای مدت قانونی اظهار شده شعبه چهارم مباحثه آنرا برخلاف قانون دانسته و شکایت مزبور را قابل توجه نمیداند.

رئیس - راجع با انتخاب آقای حاج مهندس الدوله مخالفی هست یا نیست؟ (مخالفی نشد) مخالفی نیست آقایانی که نمایندگی ایشان را تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. اگر مخالفی نباشد جلسه آتی را بر روز شنبه دهم قرار میدهیم. مخالفی هست؟

حاج مهین التجار - بنده مخالفم بواسطه اینکه مدت خیلی طولانی میشود يك جلسه نزدیکی معین فرمائید یعنی خوب است روز شنبه را مقرر فرمائید.

رئیس - پیشنهاد میکنند روز شنبه باشد آقایانی که تصویب میکنند جلسه آتی روز شنبه یعنی پس فردا باشد قیام نمایند (عده قلبی قیام نمودند)

رئیس - پس میماند بروز شنبه دهم مخالفی هست؟ (اظهاری نشد)

مجلس تقریباً نهم ساعت از شب گذشته ختم شد

جلسه ۲۰

صورت مشروح مجلس روز ۲ شنبه ۱۳ شهریور ماه اولی ۱۳۲۳

مجلس یکساعت و نیم قبل از غروب در تحت ریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل و صورت مجلس روز پنجشنبه غره قرائت

غائبین بی اجازه - آقایان آقا سید فاضل - سلطان العلماء - ارباب کیخسرو

غائبین بدون اجازه - آقایان حاج میرزا علیرضا حاج میرزا شمس الدین - حاج سهم الملك - نجفقلی میرزا - دکتر لقمان - حاج میرزا فضلعلی آقا - حاج شیخ اسمعیل

رئیس - در صورت مجلس مخالفی هست؟

نظام السلطان - غیبت بنده با اجازه بوده است و از کمیسیون اجازه داشتم بدون اجازه نوشته اند.

رئیس - خیر تصویب نشد دیگر مخالفی نیست (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شد

معتصم السلطنه - بموجب ماده (۱۴۶)

نظامنامه داخلی برای عرض تهنیت و تبریکات یا تشریفات باید یکمده از طرف مجلس تعیین و اسامی آنها بقرعه معین شود و در روز اول حمل حضور اعلیحضرت همیونی شرفیاب شوند آنچه بنده تصور میکنم با جزء این ماده مخالفت شده اولاً عده باید

مجلس با این اصلاحات تصویب شد. دستور امروز فقط انتخاب کمیسیوني است که دیشب رای دادیم ولی چنانچه آقایان میدانند موافق نظامنامه کمیسیون را باید در خارج انتخاب کنند فقط دو نفر ناظر باید معین شود که در استخراج آراء نظارت داشته باشند اسامی اشخاص را هم که دولت پیشنهاد کرده قرائت میشود. (بمضمون ذیل قرائت شد)

آقای مجبر الملك - آقای میرزا محمد علیخان مستوفی - آقای مشاور الملك - آقای میرزا رضا خان نائینی - آقای وحید الملك - آقای مهدیخان امیر تومان آقای بهاء الملك آقای آقا سید محمد رضای مساوات آقای اصنام الملك - آقای مشاور السلطان - آقای فهیم الدوله آقای ناظم المأمور - آقای میرزا عبدالاحد خان اعتماد الملك - آقای نبیل السلطنه - آقای عز الملك کردستانی

رئیس - مجدداً قرائت میشود - (مجدداً قرائت شد)

رئیس - یک نفر را باید معین کنید برای کمیسیوني که در نظامنامه داخلی تجدید نظر خواهد کرد برای هر دو همان دو نفر ناظر گویا کافی باشد. آقایان ذیل بحکم قرعه معین شدند. حاج سید رضای فیروز آبادی - حاج میرزا حسینخان نائینی.

رئیس - قبل از آنکه جلسه را ختم کنیم يك فقره راپورت شنبه چهارم است راجع بنمایندگی آقای حاج مهندس الدوله نماینده شیراز قرائت میشود رای میگیریم بعد جلسه را ختم میکنیم (رایورث مزبور بمضمون ذیل قرائت شد) شنبه چهارم بتاریخ پنجشنبه غره جمادی اولی در تحت ریاست شاهزاده سلیمان میرزا منمقد راجع باعتبار نامه آقای حاج مهندس الدوله نماینده شیراز رسیدگی بصورت مجلس تلگرافی حوزه انتخابیه مزبور نموده جریان انتخابات شیراز روی کمال صحت و مطابق با قانون انتخابات است فقط چیزیکه محل ایراد واقع است مدت اخذ آراء است که بموجب صورت مجلس مزبور از تاریخ ۲۸ شعبان الی ۱۸ رمضان بیست روز روزی سه ساعت ونیم اخذ رای نموده اند در صورتی که در قانون

مجلس تقریباً نهم ساعت از شب گذشته ختم شد

جلسه ۲۰

صورت مشروح مجلس روز ۲ شنبه ۱۳ شهریور ماه اولی ۱۳۲۳

مجلس یکساعت و نیم قبل از غروب در تحت ریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل و صورت مجلس روز پنجشنبه غره قرائت

غائبین بی اجازه - آقایان آقا سید فاضل - سلطان العلماء - ارباب کیخسرو

غائبین بدون اجازه - آقایان حاج میرزا علیرضا حاج میرزا شمس الدین - حاج سهم الملك - نجفقلی میرزا - دکتر لقمان - حاج میرزا فضلعلی آقا - حاج شیخ اسمعیل

رئیس - در صورت مجلس مخالفی هست؟

نظام السلطان - غیبت بنده با اجازه بوده است و از کمیسیون اجازه داشتم بدون اجازه نوشته اند.

رئیس - خیر تصویب نشد دیگر مخالفی نیست (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شد

معتصم السلطنه - بموجب ماده (۱۴۶)

نظامنامه داخلی برای عرض تهنیت و تبریکات یا تشریفات باید یکمده از طرف مجلس تعیین و اسامی آنها بقرعه معین شود و در روز اول حمل حضور اعلیحضرت همیونی شرفیاب شوند آنچه بنده تصور میکنم با جزء این ماده مخالفت شده اولاً عده باید

مجلس تقریباً نهم ساعت از شب گذشته ختم شد

جلسه ۲۰

صورت مشروح مجلس روز ۲ شنبه ۱۳ شهریور ماه اولی ۱۳۲۳

مجلس یکساعت و نیم قبل از غروب در تحت ریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل و صورت مجلس روز پنجشنبه غره قرائت

غائبین بی اجازه - آقایان آقا سید فاضل - سلطان العلماء - ارباب کیخسرو

غائبین بدون اجازه - آقایان حاج میرزا علیرضا حاج میرزا شمس الدین - حاج سهم الملك - نجفقلی میرزا - دکتر لقمان - حاج میرزا فضلعلی آقا - حاج شیخ اسمعیل

رئیس - در صورت مجلس مخالفی هست؟

نظام السلطان - غیبت بنده با اجازه بوده است و از کمیسیون اجازه داشتم بدون اجازه نوشته اند.

رئیس - خیر تصویب نشد دیگر مخالفی نیست (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شد

معتصم السلطنه - بموجب ماده (۱۴۶)

نظامنامه داخلی برای عرض تهنیت و تبریکات یا تشریفات باید یکمده از طرف مجلس تعیین و اسامی آنها بقرعه معین شود و در روز اول حمل حضور اعلیحضرت همیونی شرفیاب شوند آنچه بنده تصور میکنم با جزء این ماده مخالفت شده اولاً عده باید

مجلس تقریباً نهم ساعت از شب گذشته ختم شد

جلسه ۲۰

صورت مشروح مجلس روز ۲ شنبه ۱۳ شهریور ماه اولی ۱۳۲۳

مجلس یکساعت و نیم قبل از غروب در تحت ریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل و صورت مجلس روز پنجشنبه غره قرائت

غائبین بی اجازه - آقایان آقا سید فاضل - سلطان العلماء - ارباب کیخسرو

غائبین بدون اجازه - آقایان حاج میرزا علیرضا حاج میرزا شمس الدین - حاج سهم الملك - نجفقلی میرزا - دکتر لقمان - حاج میرزا فضلعلی آقا - حاج شیخ اسمعیل

رئیس - در صورت مجلس مخالفی هست؟

نظام السلطان - غیبت بنده با اجازه بوده است و از کمیسیون اجازه داشتم بدون اجازه نوشته اند.

رئیس - خیر تصویب نشد دیگر مخالفی نیست (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شد

معتصم السلطنه - بموجب ماده (۱۴۶)

نظامنامه داخلی برای عرض تهنیت و تبریکات یا تشریفات باید یکمده از طرف مجلس تعیین و اسامی آنها بقرعه معین شود و در روز اول حمل حضور اعلیحضرت همیونی شرفیاب شوند آنچه بنده تصور میکنم با جزء این ماده مخالفت شده اولاً عده باید

از طرف مجلس معین نشود بدون اطلاع مجلس معین شده است

ثانیاً اشخاص باید بقرعه معین شوند ۴ نفر مخصوص بوده اند

ثالثاً رئیس با نایب رئیس با دوفتر منشی باید شرفیاب شوند گویا تمام هیئت رئیسه با اغلب شرفیاب شده اند بنده برای اینکه در مجلس سابقه نشود خاطر نشان میکنم شاید بنده اشتباه کرده باشم و آن ۴ نفر شخصاً شرفیاب شده باشند نه بنام مجلس اگر این شرفیابی شخصی بوده تقاضا میکنم آقای رئیس قسمت اول عوض شده را تکذیب فرمایند و اگر این شرفیابی شخصی نبوده بنام مجلس شرفیاب شده اند اخطار بحالت اولیه باقی خواهد بود

رئیس - بلی صحیح است بنده هیچکدام از اظهارات آقای معتصم السلطنه را تکذیب نمیکنم چون در جلسه گذشته فراموش شده هیئتی که باید بصورت اعلیحضرت همیونی مشرف بشوند معین شود و آقایان و کلاه هم دو روز قبل از عهد متفرق شدند و چون ادارات مجلس هم تعطیل شده بود و بنده نتوانستم به آقایان اطلاع بدهم که اقلاً در مجلس خصوصی بتوانند این عده را بقرعه معین کنند این بود بنده دیدم یا باید شرفیاب نشوند یا بایستی خود بنده معین کنم بنابر این هیئت رئیسه و چند نفر دیگر را خود بنده معین کردم و این مسئله را در نظر گرفته و قصد داشتم امروز در مجلس اظهار کنم بنده خودم اعتراف می کنم که کار غلطی شده است ولی چون فراموش شده است گمان میکنم مجلس معفو بخارد (اغلب تصدیق کردند) دستور امروز مذاکرات راجع به پروگرام است ولی گویا آقای سردار سمیداز آقای وزیر مالیه سؤالی داخسته باشند

سردار سمید - بنده میخواستم از آقای وزیر مالیه سؤالی بکنم و آن اینست از آنروزی که مجلس بر حسب پیشنهاد هیئت دولت کمیسیون ۳ نفری را انتخاب کرد تا امروز تقریباً ۱۰ روز است و همینطوریکه در آن صورت نوشته شده بود باید هفته یکمرتبه صورت هایدات دولت بمجلس بیاید والا نه ده روز است آن کمیسیون معین شده و هیچ همچو صورتی بمجلس نرسیده آیا بطور شده است که نرسیده و دیگر اینکه هیچ خرجی بدون اطلاع این کمیسیون کلی بجزئی در وزارت مالیه شده است یا خیر سؤال دیگر این بود که مسیو شنلر که بایستی صورت کل عایدی را بکمیسیون بفرستد و بنا بود دیروز بفرستد علت اینکه تاکنون نفرستاده است چه بوده

وزیر مالیه - کمیسیون بواسطه ایام عید تادو روز بمذا عید تشکیل نشد و از روز پنج شنبه تشکیل شده و همیشه حاضر است و هر چه هم خواسته اند برای آنها تهیه شده است و از بابت مخارج که سؤال می کنند تا امروز بدون تصویب کمیسیون هیچ حواله صادر نشده است در باب مسیو شنلر هم همین طور است که میفرمایند از او صورت خواسته شده بود و دیروز بلافاصله تب کرده بمنزلش رفته بود لیکن تا کبده کردیم و بخانه اش فرستادیم بلکه امروز آن صورت را بفرستد

سردار سمید - اولاً تب کردن شنلر گویا هیچ مانعی از برای فرستادن صورت برای کمیسیون

مجلس تقریباً نهم ساعت از شب گذشته ختم شد

جلسه ۲۰

صورت مشروح مجلس روز ۲ شنبه ۱۳ شهریور ماه اولی ۱۳۲۳

مجلس یکساعت و نیم قبل از غروب در تحت ریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل و صورت مجلس روز پنجشنبه غره قرائت

غائبین بی اجازه - آقایان آقا سید فاضل - سلطان العلماء - ارباب کیخسرو

غائبین بدون اجازه - آقایان حاج میرزا علیرضا حاج میرزا شمس الدین - حاج سهم الملك - نجفقلی میرزا - دکتر لقمان - حاج میرزا فضلعلی آقا - حاج شیخ اسمعیل

رئیس - در صورت مجلس مخالفی هست؟

نظام السلطان - غیبت بنده با اجازه بوده است و از کمیسیون اجازه داشتم بدون اجازه نوشته اند.

رئیس - خیر تصویب نشد دیگر مخالفی نیست (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شد

معتصم السلطنه - بموجب ماده (۱۴۶)

نظامنامه داخلی برای عرض تهنیت و تبریکات یا تشریفات باید یکمده از طرف مجلس تعیین و اسامی آنها بقرعه معین شود و در روز اول حمل حضور اعلیحضرت همیونی شرفیاب شوند آنچه بنده تصور میکنم با جزء این ماده مخالفت شده اولاً عده باید